

ACC. N:R. M. 9519:1-3.

Landskap: Småland Upptecknat av: Leif Teg-Olofsson
Härad: Västra Adress: St. Alg. 6, Lund
Socken: Nydala Berättat av: Karl Johannesson, Hjärpabo
Uppteckningsår: 1944 Född år 1860 i Nydala

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Julfirandet i ett torp i Nydala på 1860-och 70-talet. s.1f. *L.u.F. 34.*

Julfirandet i ett torp i Nydala på 1860-och 70-talet.

Advent firades inte på något särskilt sätt. Inte heller Lucia.

Kl.12 på julafton skulle alla sysslor vara undanstökade. Då gick man in för att doppa i grytan. Torr julved var då huggen och dessutom särskilda meterlånga stockar till julbrasan. Gödselhögen hade brettts ut i fyrkant och strötts med hackat granris för att bli fin den också. Golvet i stugan hade strötts med hackat granris, aldrig med halm. Efter doppet i grytan gick man och utfodrade kreaturen. Hö sveptes för hela helgen.

Man slaktade i november. När korvarna skulle kokas i grytan, tog man den ena korven efter den andra i näven och slog dem i spismuren och sa: "Å Hål hemma?" Då gick inte korven sönder.

Baket skulle räcka till Vårfrudan. Kakorna hängdes upp på två stänger i taket, och limporna lades på krakar emellan.

~~Före kaffet på eftermiddagen på julafton skulle alla ha badat och bytt linne.~~

Vid brygden fick man inte vara ond på varann, för då

surnade brygden. När man hämtade vatten från källan, fick man inte säga "vatten", utan man måste säga "lag".

Före kaffet på eftermiddagen på julafton skulle alla ha badat och bytt linne.

Några juluppköp var det inte tal om. Man var för fattig för sådant.

Utanför huset skulle man sätta upp kärvar åt fåglarna. de placerades vid fönstren eller framme vid huset eller på en stake i gödselhögen.

Inomhus spände man en stor duk mitt i taket med en halmkrona i vart hörn och kanske en mindre, brokig duk i mitten. Man hade en ljuskrona av trä med sex hästar och en stake på varje huvud. Julgran användes inte. Men när berättaren gifte sig 1885, började han använda julgran i eget hem.

Julbordet dukades på julafton. Varje familjemedlem hade sin julhög, som skulle ätas först efter Trettonhelgen. Julhögen bestod av tre eller fyra kakor: vörtbröd, havrebröd, rågbröd och enbärslimpa. Den största kakan låg underst. Julkakan lades ner i en sädesbinge till våren. Då skulle husfadern sitta vid öken och äta den. Julosten stod

också på bordet. Ett ljus ställdes fram, och bredvid låg alltid psalmboken.

På julafton åt man gröt och lutfisk. I gröten låg en kärna, och den som åt den, skulle bli gift under året. Man åt ingen potatis de tre första helgdagarna, för det var för mycket vardagsmat. På juldagen fick man kaffe eller brännvin före julottan och kyrksupen efter.

Det var ingen julbön i kyrkan, men det ringde kl. 12 på julafton. Julklappar fanns inte i berättarens föräldrahem, men tjänarna hos herrskap fick.

På eftermiddagen på julafton lästes evangeliet och sjöngs psalmer, alltid n:r 55. På juldagen skulle man hålla sig hemma efter julottan. Den började kl. 5. Till ottan åkte man i kapp. Ljus var tända i alla fönster. På annandagen började julkalasen. Man lekte pantlekar och ringlekar. Ungdomen sadles ha "lekstuga" i hemmen. På juldagen fick man dock gå till Rusken och åka skridsko. Det brukade komma mycket folk dit då. Där tände man bål på sjön av fåralöv.